

LUKIJALLE

Suomen Museo-Finskt Museumin vuoden 2023 teema Sähköä ilmassa: digitaaliset perintömme kutsui kirjoittajia pohtimaan ihmiskunnan sähköistä perintöä ja digitalisaatiota eli kaikkialle levittäytyvien tieto- ja viestintäteknologioiden muassa seuraavia sosiaalisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia muutoksia. Toivoimme mukaan tutkimuksia ja katsauksia digitalisaation vaikutuksista ilmiöiden, esineiden, paikkojen ja ympäristöjen perintötytymiseen / perintöyttämiseen sekä kulttuuriperintöaineistojen tallentamiseen, tutkimukseen, tulkintaan ja esittelyyn.

Vuosikirjan tekstit tarkastelevat, kuinka sähköistynyt maailma synnyttää uudenlaisia kulttuurin muotoja (Nylund & Suvanto) tai muuttaa perinteisiä tapoja vaalia, esittää ja käyttää institutionaalisia perintöjä (Díaz ym.; Kähkönen & Lahti; Riihimäki; Väisänen). Kirjoittajiemme käsittelemät tapaukset havainnollistavat, miten digitaaliset välineet ja teknologiat voivat yhtäältä mahdollistaa suhdettamme muihin ihmisiin ja elollisiin (Santaoja & Peltola) ja toisaalta jättää puutteellisuudessaan pulaan (Suhonen & Lavento). Samalla esiin piirtyy se, mitä koneet eivät koskaan voi korvata: ihminen kokonaisvaltaisesti kommunikoivana ja kokevana, tietoisena ja tuntevana olentona.

Tämäkään julkaisu ei olisi syntynyt ilman yhteisen hyvän ja tieteen perinnön eteen uurastavia, tietäviä ja taitavia ihmisiä. Vuosikirjan toimituskunta ja -neuvosto uusiutui vuoden 2023 alussa, kun aloitin päätoimittajana kunniakkaan rupeaman suorittaneen Outi Järvisen seuraajana. Kirjoittajiemme lisäksi empaattista ja vuorovaikutteista toimitusprosessia rakensivat kanssani Frida Ehrnsten, Inkeri Hakamies, Hanna Kemppi, Liisa Kunnas ja Marko Marila. Toimitusta tukevassa neuvostossa istuivat puolestaan Ildikó Lehtinen, Helena Lonkila ja Anna Wessman. Uudistimme kirjoitusohjeita ja siirsimme toimitus- ja julkaisuprosessin kokonaisuudessaan TSV:n ylläpitämälle journal.fi -alustalle, minkä seurauksena digitaalisten teknologioiden hyödyt ja haitat konkretisoituivat myös toimituskunnalle –

ajoittain kivuliaasti. Odotamme malttamattomina, että kehittyvä tekoäly veisi tulevaisuudessa tiedejulkaisujen toimittajilta ainakin viitteiden ja lähdeluetteloiden muotoiluja koskevat työt.

Väistämättömän uudistumisen ohella *SM-FM*:n 130. vuosikerta jatkaa perinteitä monialaisen yhteisömmen muistina: Suomen Muinaismuistoyhdistyksen toiminnantäyteisen vuoden lisäksi tämä numero esittelee Eeva-Kristiina Nyländerin urauurtavaa väitöskirjaa sekä tuonilmaiseen tiedeyhteisöön siirtyneen arkeologi Aleksandr Ivanovitš Saksan elämää ja työtä. Jukka Relaksen syväluotaus Suomen vanhimman tunnetun juustokehän olemukseen aloittaa puolestaan vuosikirjan vaihtuvien teemojen rinnalla kulkevan *Superlatiivit*-sarjan, joka saa toivottavasti jatkoa tulevissa julkaisuissa.

FT Johanna Enqvist työskentelee Suomen tiedekeskukset ry:n pääsihteerinä. Hän on myös Suomen Muinaismuistoyhdistyksen varapuheenjohtaja ja työjäsen.

FD Johanna Enqvist arbetar som generalsekreterare för Finlands vetenskapscentra rf. Hon är också vice ordförande och arbetande ledamot i Finska Fornminnesföreningen.